

היום נלמד בעזרת ה':

שבת דף יח

למדנו במשנה שנחלקו בית שמאי ובית הלל האם מותר להתחיל לעשות מלאכות בערב שבת והן נגמרות מאליהן בשבת.

גמרא: לדעת רבי יוסף בין לב"ש ובין לב"ה שביתת כלים בשבת היא מדאורייתא, כלומר שהתורה אסרה גם על הכלים של האדם לעשות מלאכה בשבת. ולכן כולם מודים שאסור לתת בערב שבת חיטים בריחים שעובדים מכח המים והריחים ממשיכים לטחון בשבת.

נקודת המחלוקת היא כשהכלים לא עושים מעשה אלא הוא נעשה מאליו בכלי, כגון: מוגמר (= מיני בשמים על גבי גחלים) המונח בכלי בכדי לתת ריח טוב בבגדים - הכלי לא עושה שום מלאכה, ולדעת בית הלל מותר להניח את המוגמר בכלי בערב שבת למרות שהוא נותן ריח טוב בבגדים גם בשבת. ולדעת בית שמאי הדבר אסור, משום שעצם הדבר שהמוגמר מונח בכלי זה נחשב שהכלי עושה מלאכה.

לדעת רב אושעיא נחלקו ב"ש וב"ה האם שביתת כלים היא מדאורייתא. לדעת בית שמאי שביתת כלים היא מדאורייתא, ובין אם הכלי עושה את מלאכה (כגון ריחים) ובין אם אינו עושה את המלאכה (כגון מוגמר בתוך כלי) אסור. ולדעת בית הלל אין דין שביתת כלים, ולכן אף שהכלי עושה בעצמו את המלאכה מותר. (אמנם גם בית שמאי מתירים להניח מוגמר כשהוא מונח על הקרקע ולא בכלי).

לדעת בית שמאי מותר להדליק נר בערב שבת (למרות שהוא דולק במשך השבת והכלי עושה מלאכה) רק כאשר הוא מפקיר את הנר בערב שבת, ואז הוא אינו מצווה על שביתת הכלי.

"בכדי שיעשו": לא תמלא אשה קדרה בעססיות ותורמוסין (= מיני קטניות שצריכים בשול רב) ותניח בתוך התנור בערב שבת סמוך לחשיכה, כדי שיתבשלו כל השבת ויהיו מוכנות לאכילה במוצ"ש. ואם עברה ונתנה את הקדרה בתנור, הקטניות אסורות באכילה במוצ"ש **בכדי שיעשו**, כלומר אסור לאכול אותם עד שיעבור הזמן שהם היו מתבשלים אילו היתה מבשלת אותם במוצ"ש.

(המשך בדף הבא ↓)

(המשך מדף קודם ↑)

לדעת בית שמאי טעם האיסור הנ"ל הוא משום שביתת כלים, ולדעת בית הלל טעם האיסור הוא משום שאנו חוששים שמא יחתה בגחלים בשבת (= איסור מבעיר).

קדירה חיה (= שהמאכל שבתוכה אינו מבושל כלל) מותר להניחה בערב שבת בתנור כדי שתתבשל בשבת, משום שהוא מסיח דעתו ממנה עד למחר בשבת בבוקר, כיון שהיא לא תהיה ראויה לאכול ממנה בליל שבת, ואנו לא חוששים שמא הוא יחתה בגחלים. וכן **מאכל המבושל כל צרכו** מותר להניחו בערב שבת בתנור כדי שיתבשל בשבת, משום שאינו צריך כלל לחתות בגחלים.

מאכל שהוא "בשיל ולא בשיל" כלומר שהוא מבושל קצת ולא כל צרכו, אסור להניחו בערב שבת בתנור כדי שיתבשל בשבת, שהרי יש לנו לחשוש שמא יחתה בגחלים כדי למהר את בישולו.

לדעת **בית שמאי** אסור למכור לנכרי חפץ, או להשאיל לו, או להלוות לו, או לתת לו במתנה - בערב שבת, אלא אם יש עדיין זמן בכדי שהנכרי יכול להגיע לביתו לפני שבת. הטעם הוא משום שהרואים את הנכרי כשהוא מוציא את החפץ מרשות לרשות ומעבירו ד' אמות ברה"ר, יטעו ויחשבו שהוא עושה זאת בשליחות הישראל. ולדעת **בית הלל** מותר אם יש עדיין זמן בכדי שהנכרי יכול להגיע לבית הסמוך לחומה בעיר מגוריו.

לדעת רבי עקיבא - בית הלל מתירים אפילו אם הנכרי יספיק רק לצאת מביתו של הישראל לפני כניסת השבת.

מושיגים בדף

קוטר: עשן. **זיקא:** רוח. **יורה עקורה:** שהורידו אותה מהאש. **טוחה:** מכוסה בכיסוי וטוחה בטיט סביב הכיסוי. **שריק:** טח בטיט סביב כיסוי התנור. **גדיא:** גדי. **ברחא:** איל. **בשרא אגומרי:** בשר המונח על גחלים.